

Pincode.

Markt: vraag en aanbod

27/3/25

Noordhoff Uitgevers

Iedereen leert

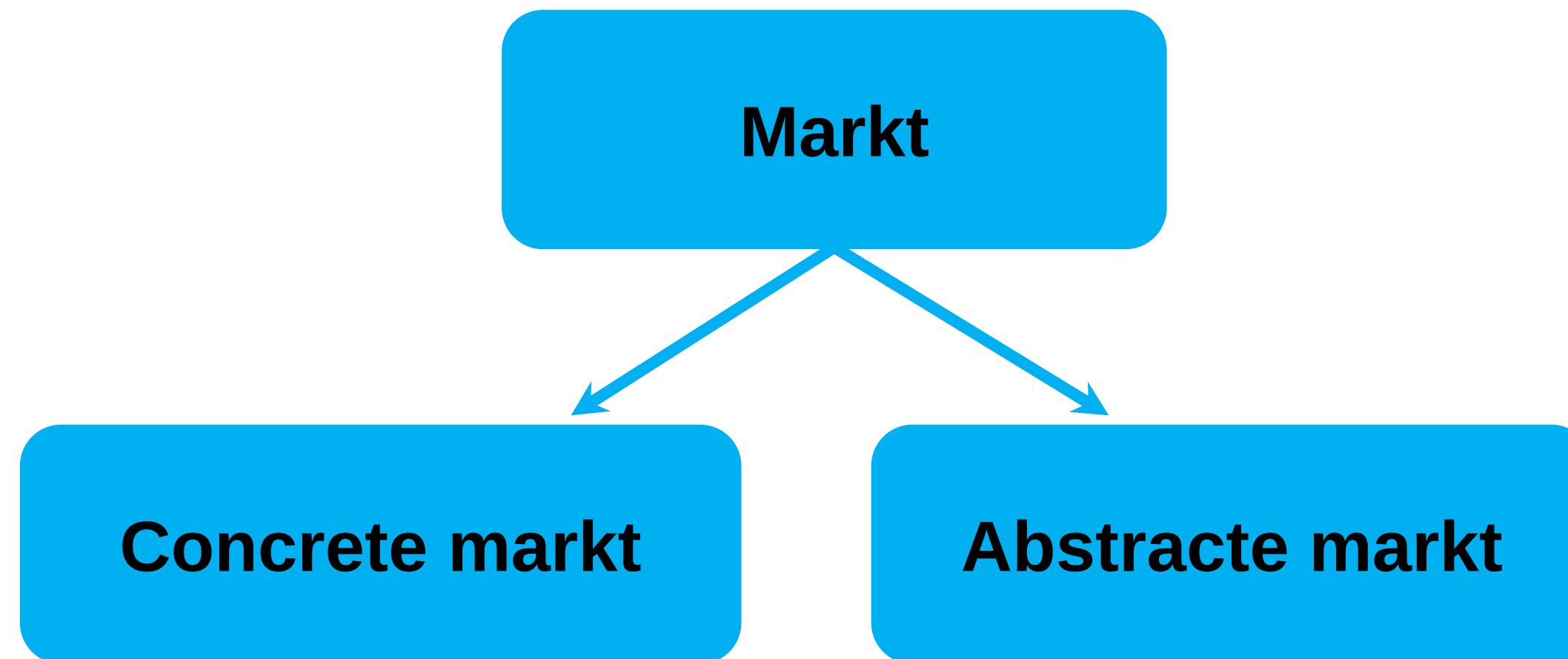

Hoofdstuk 1 | Markt en vraag

- 1.1 [De vraag in de markt](#)
- 1.2 [De vraag verandert](#)
- 1.3 [De invloed van prijs](#)
- 1.4 [De invloed van inkomen](#)

1.1 De vraag in de markt

Markt

Het geheel van vraag naar en aanbod van een bepaald product.

Concrete markt

Markt met een concrete ontmoetingsplaats van vragers en aanbieders.

Abstracte markt

Markt zonder een concrete ontmoetingsplaats van vragers en aanbieders.

1.1 De vraag in de markt

Wat ben je bereid te betalen voor een smartphone?

€ 150?
€ 400?
€ 500?

} **Betalingsbereidheid**

Betalingsbereidheid
Het maximale bedrag
dat een koper wil
betalen voor een
product.

1.1 De vraag in de markt

Betalingsbereidheid	Afzet = mogelijk aantal verkochte producten (× 1.000)
€ 1.000	0
€ 800	150
€ 600	300
€ 400	375
€ 300	450
€ 200	600

Afzet

Het aantal verkochte producten.

Omzet

Het aantal verkochte producten × de prijs per product.

Bij een prijs van € 800 willen 150.000 scholieren de smartphone kopen.

De producent heeft dan een **omzet** van $€ 800 \times 150.000 = € 120$ miljoen

1.1 De vraag in de markt

- Zo teken je de **individuele vraaglijn** van een consument

Stap 1 Teken de punten in de grafiek.

Stel een smoothie kost Sophie wil er per maand

Prijs

€1,50

€1,00

Hoeveelheid

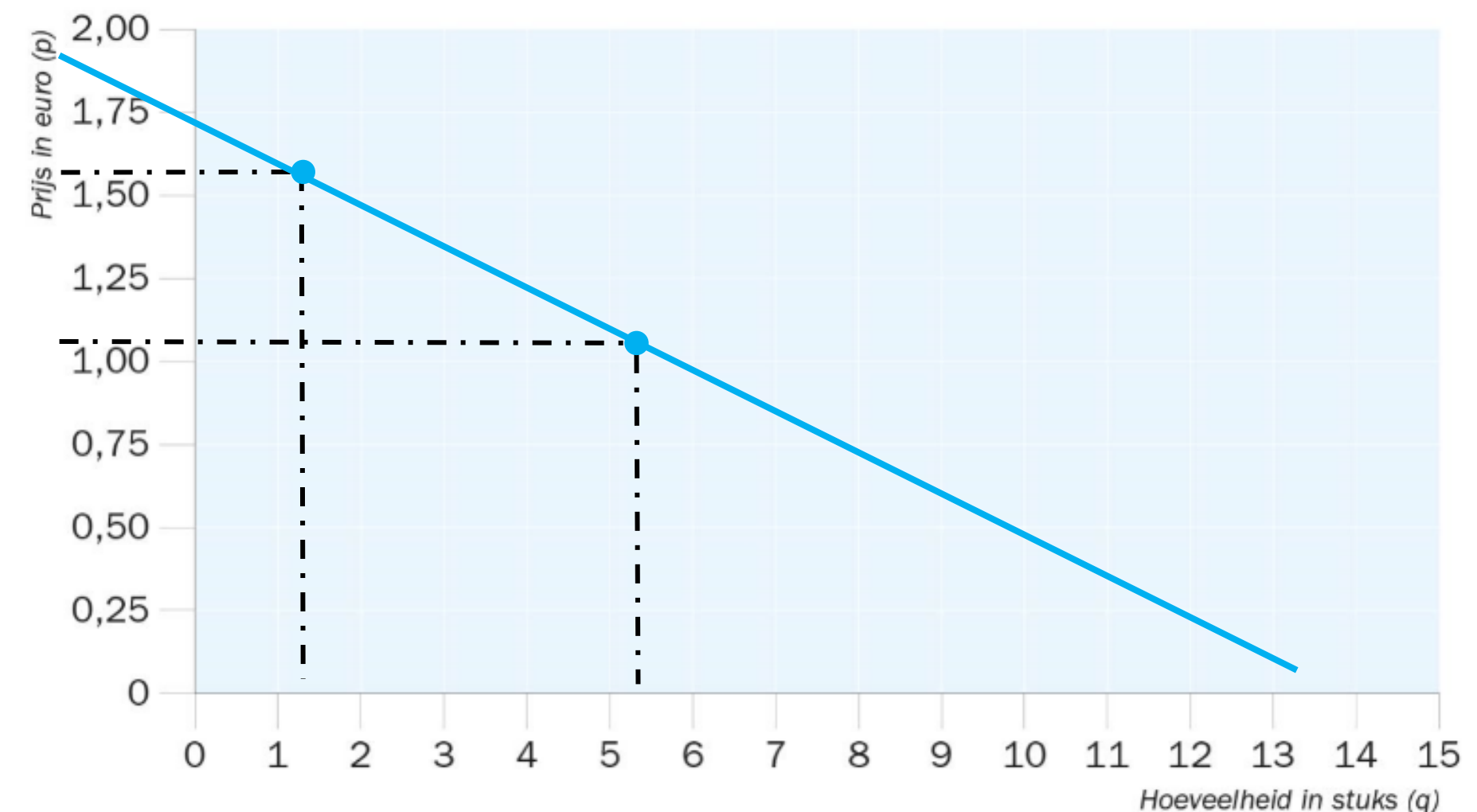
3

7

Stap 2 Teken de lijn.

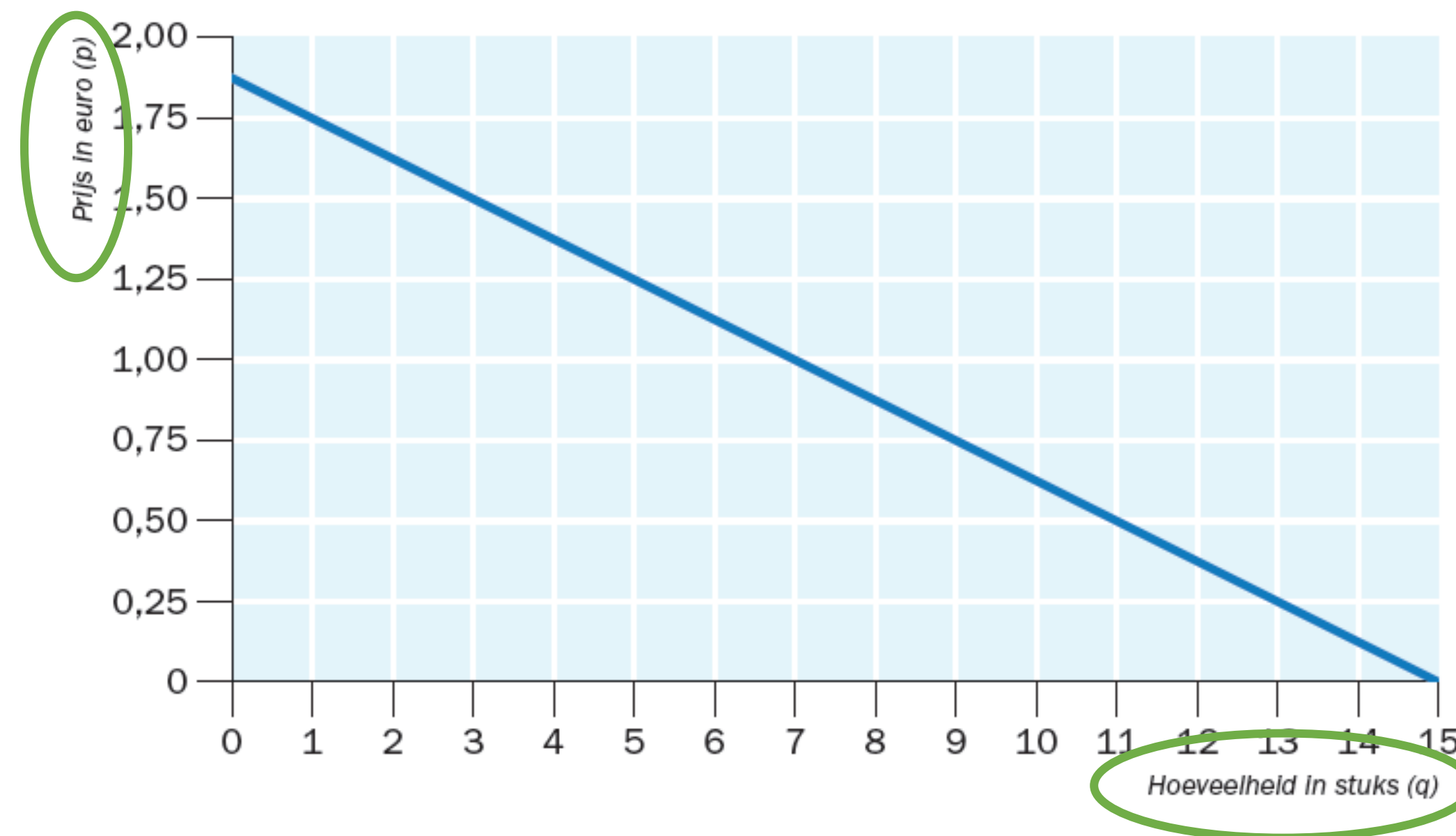
Individuele vraaglijn

Lijn die het verband aangeeft tussen de prijs en de gevraagde hoeveelheid van een product van een individuele koper.

1.1 De vraag in de markt

- Let op!
Op de y-as staat de oorzaak (veranderende *prijs*).
Op de x-as staat het gevolg (gevraagde *hoeveelheid*).

1.1 De vraag in de markt

Elke consument heeft een eigen individuele vraaglijn per product.

Tel je alle individuele vraaglijnen van een product bij elkaar op, dan krijg je een **collectieve vraaglijn**.

Tekenen van de collectieve vraaglijn:

Stap 1 Tel van alle kopers de aantallen kaartjes bij de verschillende prijzen bij elkaar op.

Collectieve vraaglijn

Lijn die het verband aangeeft tussen de prijs en de gevraagde hoeveelheid van een product van de gezamenlijke kopers.

Collectieve vraag voetbalkaartjes

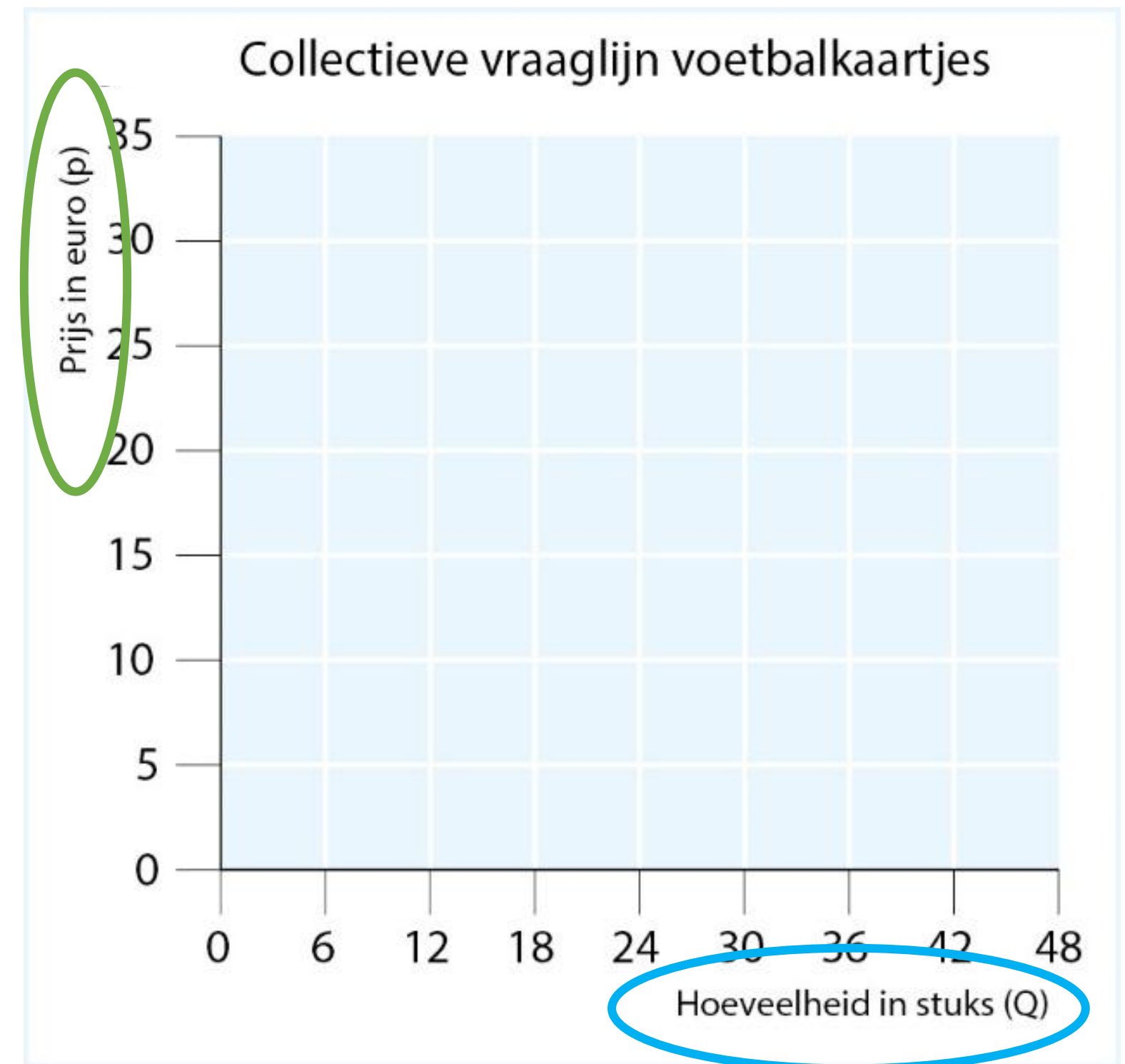
	€ 25	€ 15
Peter	6	12
Johan	12	21
Andy	0 +	15 +
Collectieve vraag	18	48

1.1 De vraag in de markt

Tekenen van de collectieve vraaglijn:

Collectieve vraag voetbalkaartjes

	€ 25	€ 15
Peter	6	12
Johan	12	21
Andy	0	15
Collectieve vraag	18	48

1.1 De vraag in de markt

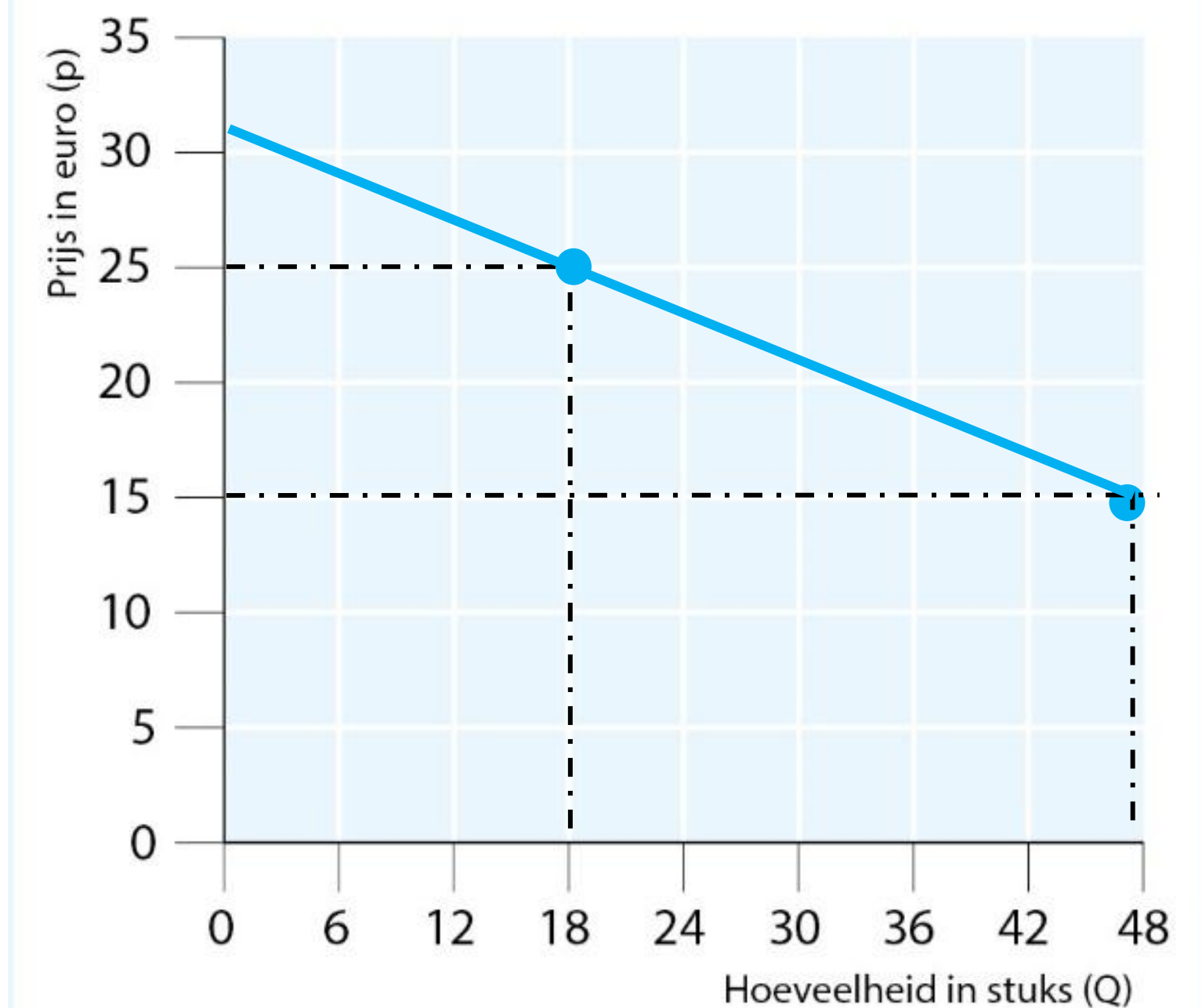
Tekenen van de collectieve vraaglijn:

Stap 2 Teken de punten in de grafiek.

Stap 3 Teken de lijn.

Collectieve vraag voetbalkaartjes		
	€ 25	€ 15
Peter	6	12
Johan	12	21
Andy	0	15
Collectieve vraag	18	48

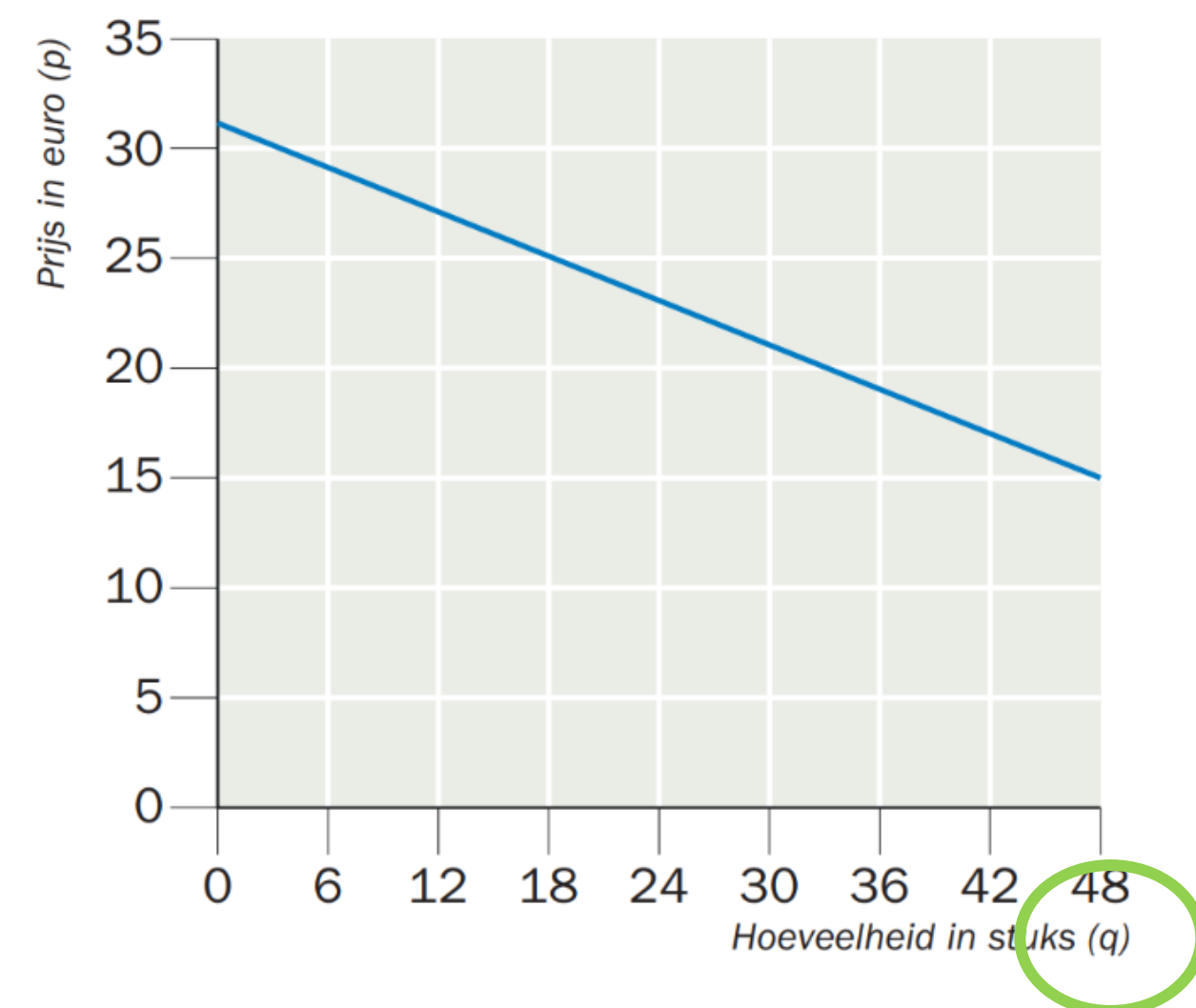
Figuur 4 Collectieve vraaglijn voetbalkaartjes

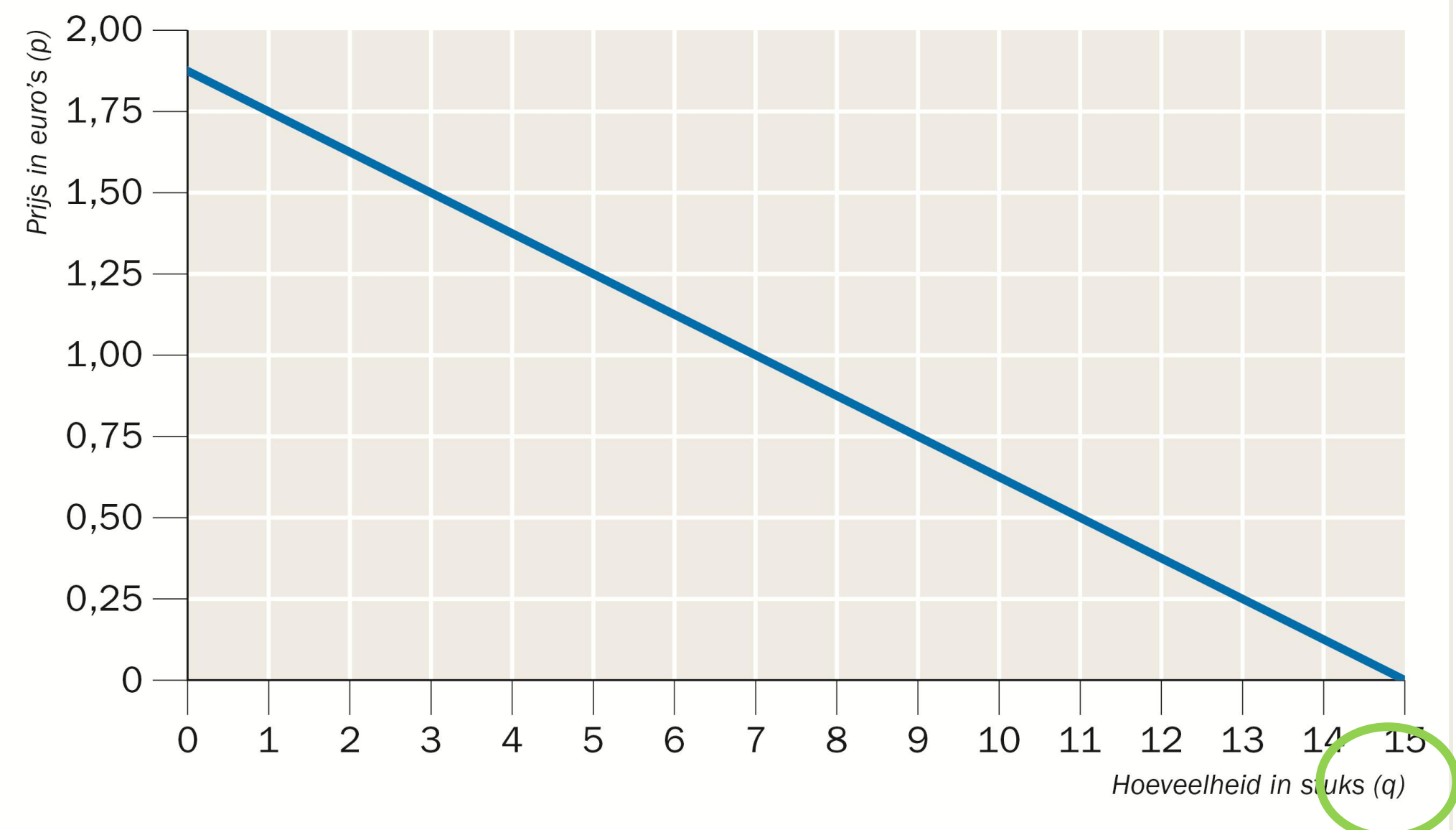
1.1 De vraag in de markt

- Let op!
Voor de collectieve vraag gebruik je Q_v .
Voor de individuele vraag gebruik je q_v .

Collectieve vraaglijn voetbalkaartjes

Vraaglijn van Sophie naar smoothies

1.1 De vraag in de markt

De informatie om deze lijn te tekenen wordt vaak gegeven in een **vraagfunctie**:

Formule

Vraagfunctie

$$Q_v = ap + b$$

waarbij:

Q_v = gevraagde hoeveelheid van een product

p = prijs van een product

a en b zijn getallen die per situatie kunnen verschillen.

Bovendien geldt: a is kleiner dan 0.

Uit deze vraagfunctie kun je afleiden dat, als p met € 1 stijgt, Q_a met a daalt.

1.1 De vraag in de markt

Vraagfunctie in grafiek tekenen

$$Q_v = -1,5p + 750$$

Stap 1 Benoem de assen.

Stap 2 Reken twee punten uit.

Bij een prijs van € 0 is Q_v :

$$Q_v = -1,5p + 750 = 0 + 750 = 750$$

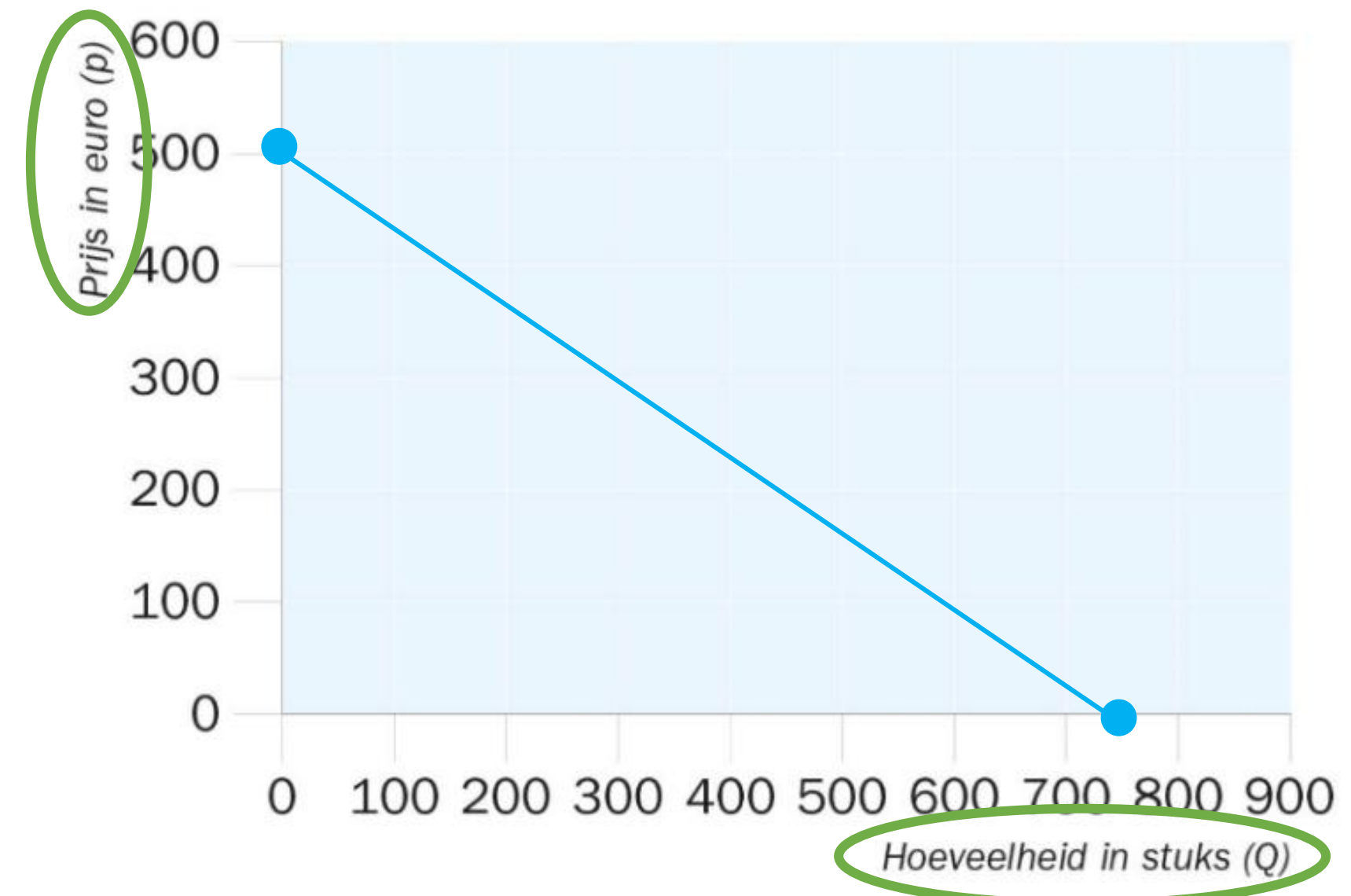
Bij een hoeveelheid van 0 is de prijs:

$$0 = -1,5p + 750$$

$$1,5p = 750$$

$$p = 750 \div 1,5 = \text{€ } 500$$

Stap 3 Teken de lijn.

1.2 De vraag verandert

Naast prijs hebben ook andere **factoren** invloed op de gevraagde hoeveelheid van een product:

- inkomen van consumenten
- prijs of populariteit van **substitutiegoederen** en **complementaire goederen**
- voorkeuren van consumenten
- aantal consumenten.

Vraagfactoren

Factoren die de vraag bepalen.

Substitutiegoederen

Goederen die eenvoudig te vervangen zijn door vergelijkbare goederen.

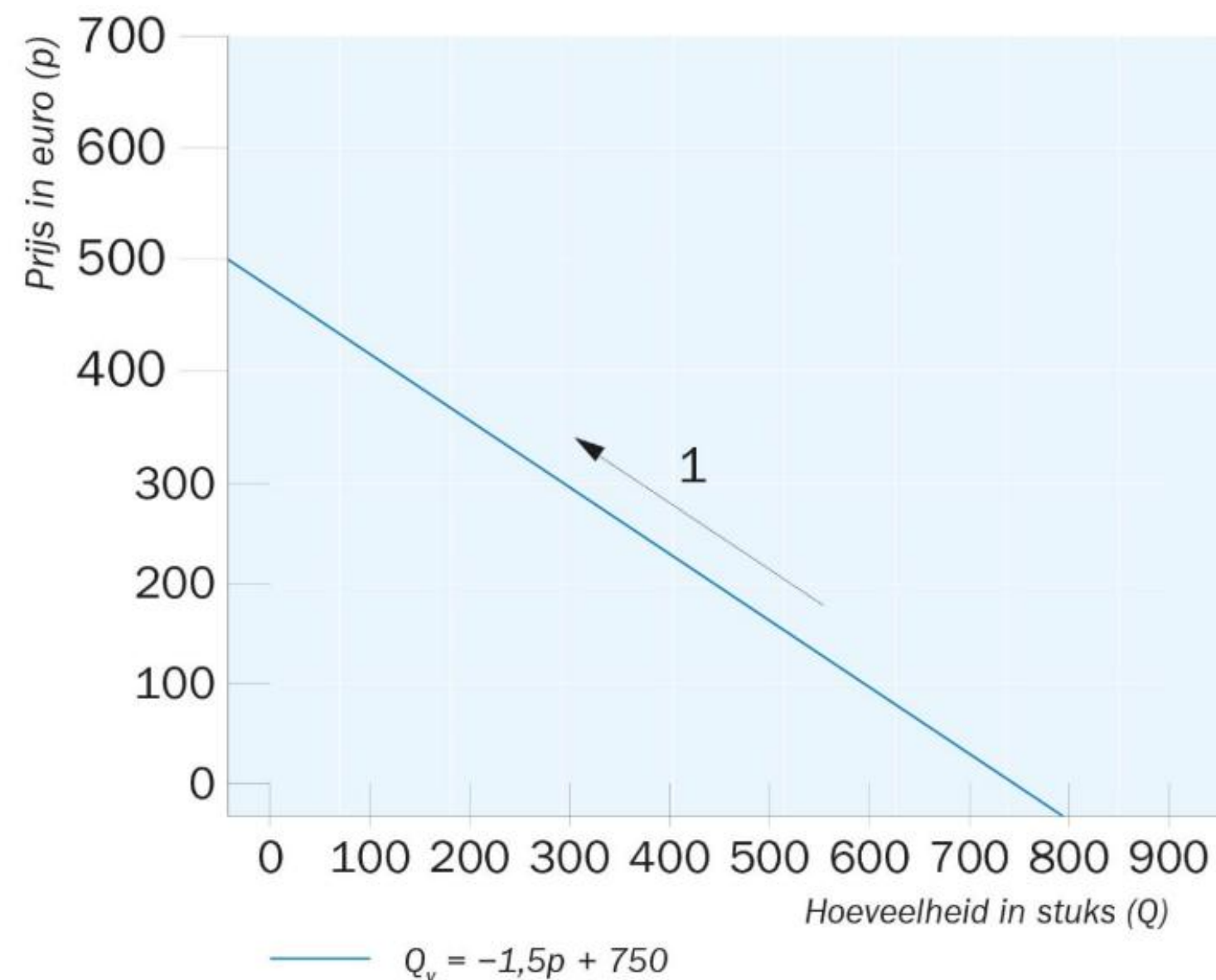
Complementaire goederen

Goederen die elkaar aanvullen of niet zonder elkaar gebruikt kunnen worden.

1.2 De vraag verandert

Verschuiving op / langs de vraagcurve

Als de prijs stijgt, neemt de gevraagd hoeveelheid af.

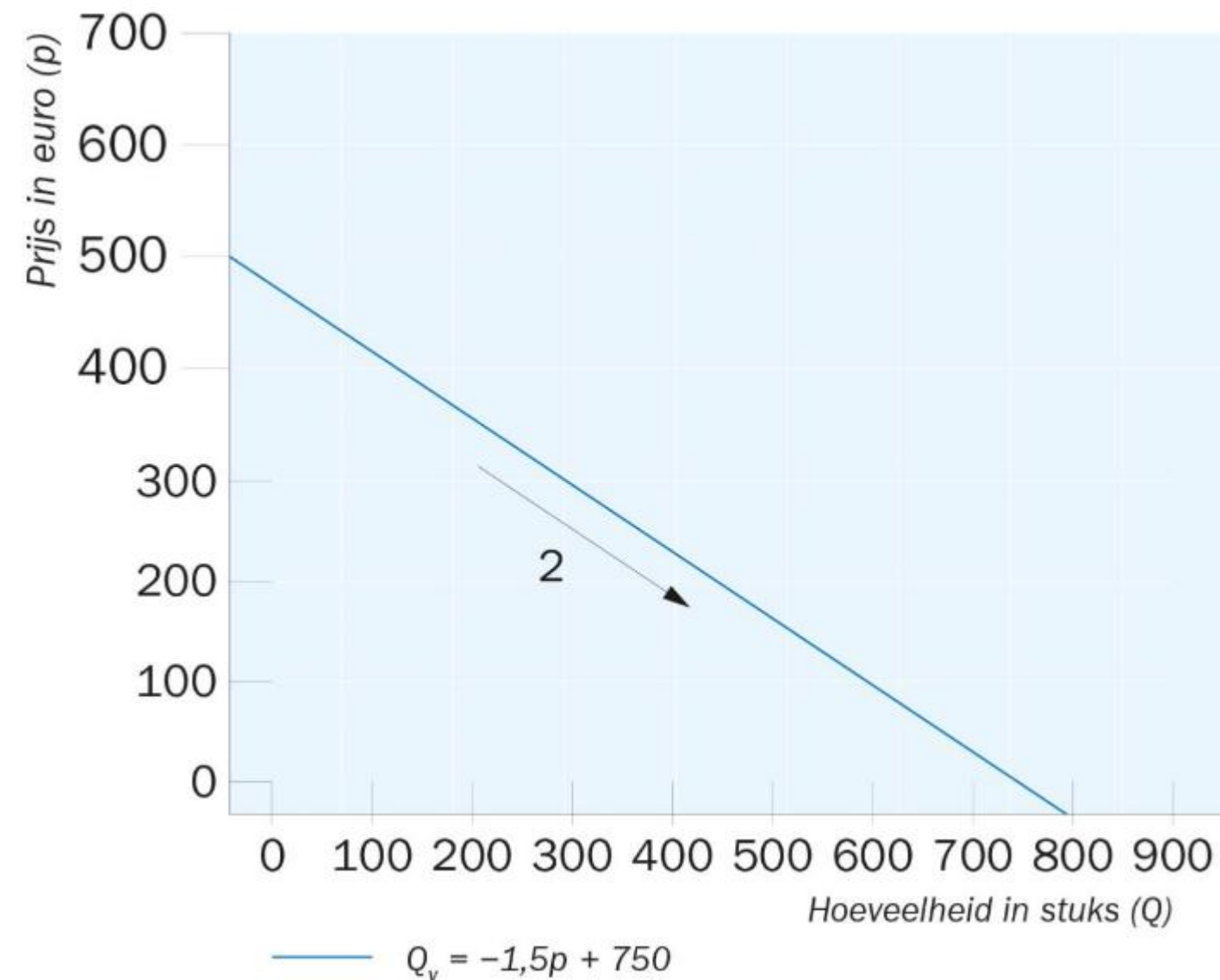
Verschuiving langs de vraaglijn

Verandering langs de vraaglijn die wordt veroorzaakt door een prijsverandering van het product zelf.

1.2 De vraag verandert

Verschuiving op / langs de vraagcurve

Als de prijs daalt, neemt de gevraagd hoeveelheid toe.

Verschuiving langs de vraaglijn

Verandering langs de vraaglijn die wordt veroorzaakt door een prijsverandering van het product zelf.

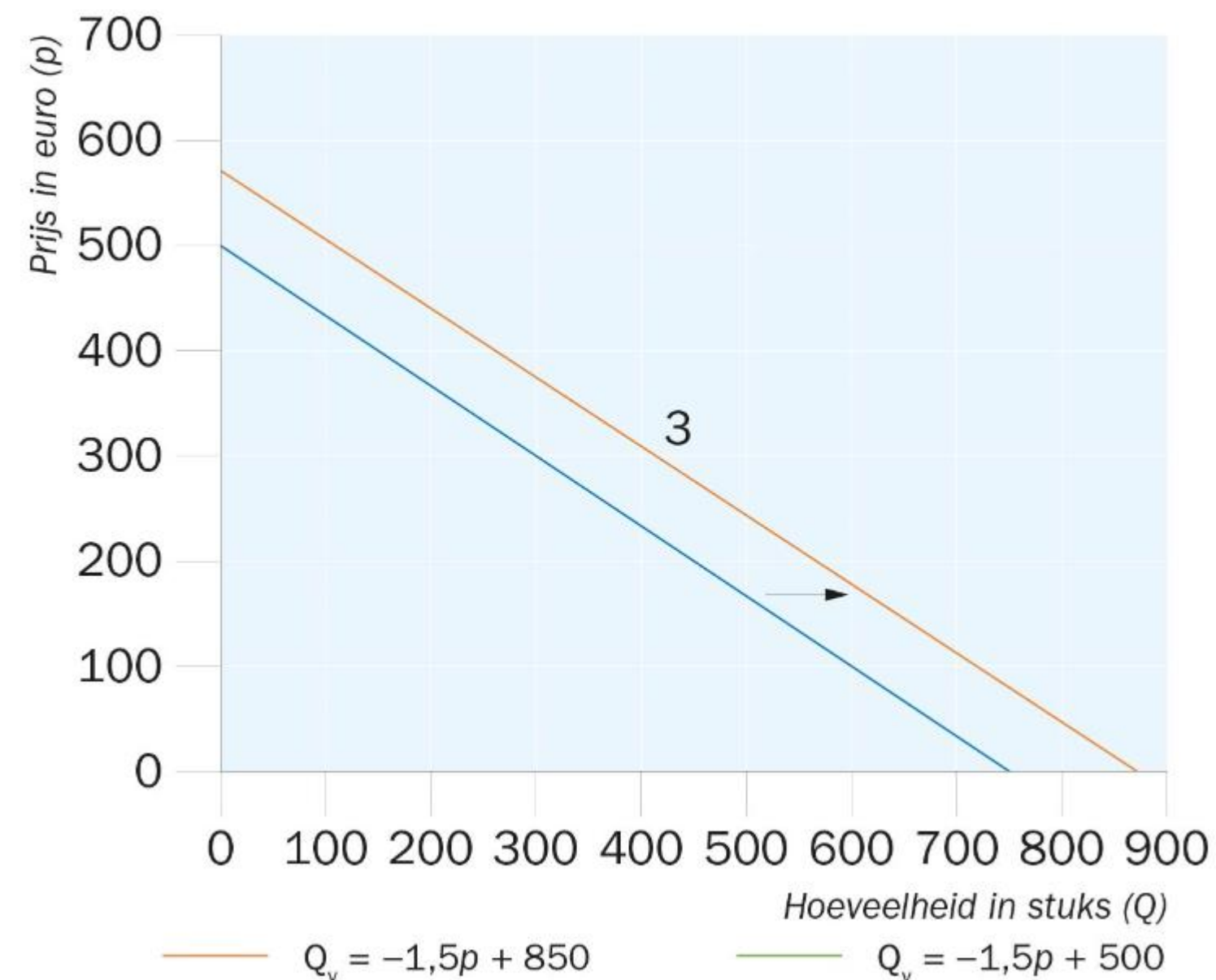
1.2 De vraag verandert

Verschuiving van de vraagcurve

Niet de prijs, maar een van de andere vraagfactoren verandert.

Voorbeeld

Inkomen van consumenten stijgt, de vraag neemt toe.

Verschuiving van de vraaglijn

Verandering langs de vraaglijn die wordt veroorzaakt door overige vraagfactoren (behalve prijs).

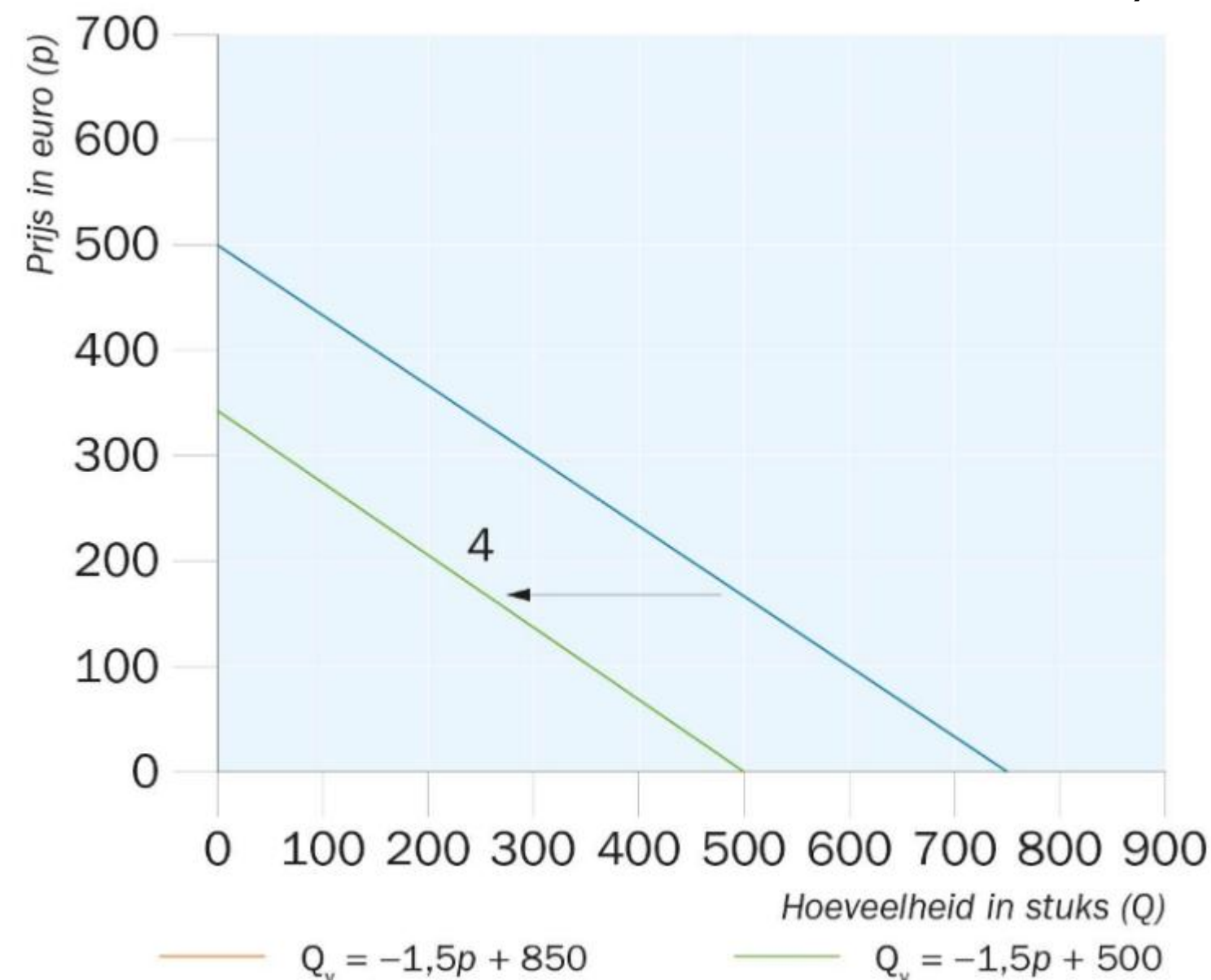
1.2 De vraag verandert

Verschuiving van de vraagcurve

Niet de prijs, maar een van de andere vraagfactoren verandert.

Voorbeeld

Inkomen van consumenten daalt, de vraag neemt af.

Verschuiving van de vraaglijn

Verandering langs de vraaglijn die wordt veroorzaakt door overige vraagfactoren (behalve prijs).

1.3 De invloed van prijs

Er is (meestal) een negatief verband tussen de prijs (P) en de vraag (Q_v) naar een product:

Stijgt de prijs (P), dan daalt de vraag (Q_v).

Hoe sterk dit verband is, kun je uitrekenen met de **prijselasticiteit**.

Prijselasticiteit van de vraag

De mate waarin een relatieve prijsverandering zorgt voor een relatieve vraagverandering.

Formule

Prijselasticiteit van de vraag

$$\text{Prijselasticiteit van de vraag} = \frac{\text{verandering van de gevraagde hoeveelheid (\%)}}{\text{verandering van de prijs (\%)}}$$

1.3 De invloed van prijs

Hoe sterk reageert de vraag op een prijsverandering?

Dat hangt af van meerdere factoren:

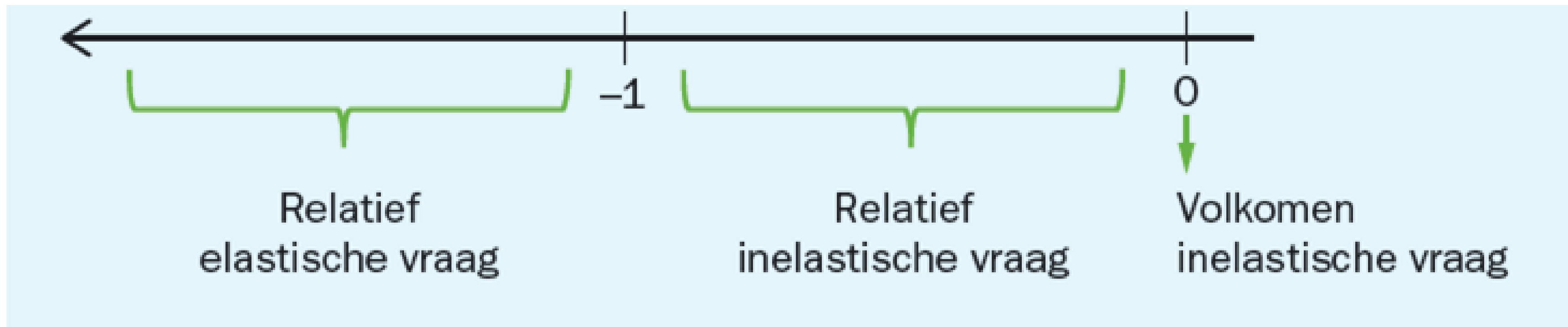
- het bestaan van substituten
- het soort goed (primair of secundair)
- de tijdsperiode (lange of korte termijn).

Prijselasticiteit van de vraag

	Verandering in prijs en hoeveelheid	Waarde van elasticiteit
Elastische vraag	Gevraagde hoeveelheid reageert sterk op prijsverandering	$E_v < -1$
Inelastische vraag	Gevraagde hoeveelheid reageert zwak op prijsverandering	$-1 < E_v < 0$
Volkomen inelastische vraag	Gevraagde hoeveelheid reageert niet op prijsverandering	$E_v = 0$

1.3 De invloed van prijs

Schematisch kun je dit zo weergeven:

Let op: het gaat altijd over relatieve (dus procentuele) veranderingen!

1.3 De invloed van prijs

Met behulp van de prijselasticiteit kun je ook voorspellen wat er met de omzet zal gebeuren bij prijsveranderingen:

	Prijs stijgt	Prijs daalt
Elastische vraag	Omzet daalt (de vraag daalt sterker dan de prijs stijgt)	Omzet stijgt (de vraag stijgt sterker dan de prijs daalt)
Inelastische vraag	Omzet stijgt (de vraag daalt zwakker dan de prijs stijgt)	Omzet daalt (de vraag stijgt zwakker dan de prijs daalt)
Volkomen inelastische vraag	Omzet stijgt (de prijs stijgt en de vraag blijft gelijk)	Omzet daalt (de prijs daalt en de vraag blijft gelijk)

1.4 De invloed van inkomen

Net zoals bij de prijs, kun je ook het effect van een **inkomensverandering** op de vraag meten met behulp van een elasticiteit. Dat is de inkomenselasticiteit van de vraag.

Inkomenselasticiteit van de vraag

De mate waarin een relatieve inkomensverandering zorgt voor een relatieve vraagverandering.

Formule

Inkomenselasticiteit van de vraag

$$E_y = \frac{\text{verandering van de gevraagde hoeveelheid (\%)}}{\text{verandering van het inkomen (\%)}}$$

1.4 De invloed van inkomen

Er kan zowel een positief als negatief verband bestaan tussen het inkomen en de vraag (Q_v) naar een product. Dit hangt af van het soort product.

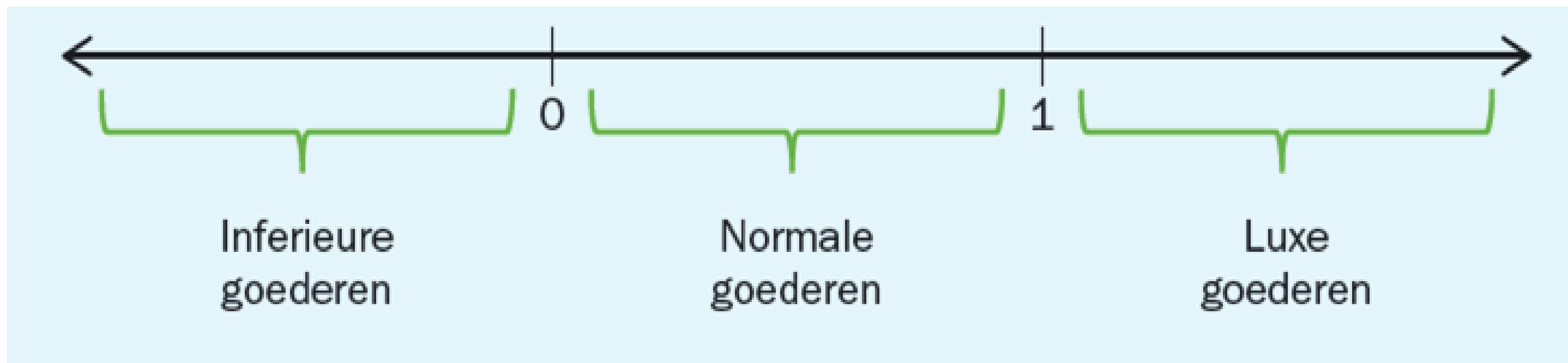
Inferieure goederen
Goederen waarvan de vraag daalt als het inkomen stijgt en omgekeerd.

Inkomenselasticiteit van de vraag

	Verandering inkomen en hoeveelheid	Waarde van elasticiteit
Noodzakelijke goederen	Er is een positief verband tussen vraag en inkomen. De vraag reageert relatief zwak op een inkomensverandering.	$0 < E_y < 1$
Luxe goederen	Er is een positief verband tussen vraag en inkomen. De vraag reageert relatief sterk op een inkomensverandering.	$E_y > 1$
Inferieure goederen	Er is een negatief verband tussen vraag en inkomen. De vraag stijgt als het inkomen daalt (dit kan zowel zwak of sterk zijn).	$E_y < 0$

1.4 De invloed van inkomen

Schematisch kun je dit zo weergeven:

Let op: de inkomenselasticiteit kan dus zowel positief als negatief zijn!

1.4 De invloed van inkomen

Ook al daalt je inkomen (drastisch), noodzakelijke goederen zoals eten zul je toch kopen.

Doordat deze goederen voorrang krijgen, zul je pas luxe goederen kopen als je inkomen een bepaalde grens heeft bereikt, het **drempelinkomen**.

Er zijn ook goederen waarvan de vraag niet verandert als het inkomen verandert, zoals zout en paracetamol. Dit noem je **indifferente goederen**.

Drempelinkomen

Het inkomen dat je moet verdienen voordat je luxeartikelen gaat aanschaffen.

Indifferente goederen

Goederen waarvan de vraag niet verandert als het inkomen verandert.